

TH. BEZAE AD REPETITAS IACOBI ANDREÆ & Nicolai Selnecceri calumnias responsio.

AD OMNES ECCLESIAS sanctum Dei Euangelium in Augustana confessione professas.

1. Cor. 3.13. Cuiusque opus manifestum fiet, Dies enim declarabit.

GENEVÆ,

APVD EVSTATHIVM VIGNON.

CIↃ.IↃ.LXXVIII.

OMNIBVS SANCTVM DEI Euangelium in Augustana cōfeßione amplexis, Theodorus Beza Gratiam & pacem à Domino.

IVRE an iniuria, temeritate an necessitate, ego homunculus grauissimorũ criminũ, corruptarũ videlicet tabularum, blasphemiæ atq. adeò impietatis accusatus, augustissimũ orbis terrarũ cœtũ audeã cõpellare, æquũ est vt ex re ipsa iudiciũ fiat. Res autẽ sic habet. Ann⁹ agitur circiter septimus ex quo Nicolaus Selneccerus subscriptoribus Ienensibus quibusdam Theologis, istam mihi non δίκην apud vllum iudicẽ, sed καταδίκην scripsit, nulla quidem à me iniuria prouocatus, sed occasione ex eo Actorum Apostolicorũ loco arrepta, in quo hæc Petri verba ὃν, videlicet Χριστὸν, δεῖ τὸν οὐρανὸν δέξασθαι, Latinè multis antè annis sum interpretatus, *Quem oportet cælo capi*. Accusationi

autem ſuæ illud prætexuit, quòd verbũ CAPI eorum ſententiam confirmare videatur qui carnem Chriſti ex quo in cœlos aſcendit, affirmant à terris abeſſe & ad extremum vſque diem abfuturam: quũ ipſi contrà ſic velint ſignificari Chriſtum accepiſſe cœlos, id eſt, in cæleſtem illam gloriam fuiſſe receptum, quam ipſi poſtea multipliciter quidem, &, quanuis repugnanter, eò tamen concurrẽtibus ſententiis interpretantur vt hoc ſubſternant realis in terris carnis Chriſti præſentiæ fundamẽtum. Ego non equidẽ vt meam vnius exiſtimationem tuerer (quam abſit vt Eccleſię paci anteponam) ſed vt ſententiam quam veluti Dei verbo conſentaneam & totius antiquitatis teſtimonio comprobatam omnes harum partiũ Eccleſiæ ſequũtur, ab omni probro aſſererẽ, ac præſertim Geneuenſem hanc Eccleſiam in qua mihi quoque Dominus ſacri miniſterij functionem delegauit ab omni hęreſeos nota vindicarem, ita Selneccero reſpondi vt & veram eſſe meam illã Latinã verſionem ex Græcæ linguæ vſu & antiquis ſcriptorib. oſtendiſſe mihi videar, & ipſius ſententiæ veram expoſitionem ex Dei verbo & orthodoxorum

pa-

Patrum verbis liquidò demonſtraſſe. Hæc autem mea reſponſio ſitne aſperis an moderatis verbis ſcripta, quamuis multis conuiciis ab eo eſſem affectus, penes quemuis iudicium eſto qui tum accuſationem tum reſponſum illud meum perlegerit. At illo contrà reſponſo Selneccerus ita eſt commotus vt accuſationem vel damnationem potius veterem non contentus renouaſſe, alias etiam calumnias, eáſque grauiſſimas adiecerit & conuiciorum plauſtris me penè obruerit: quod an verè querar, minimè recuſo rurſum quin ex ipſius libello meáque viciſſim defenſione Illuſtriſſimi ac potentiſſimi Saxoniæ ducis Electoris Augusti Celſitudini dicatæ cognoſcatur. Putaui enim me nullum magis idoneum iudicē poſſe aduerſario meo ferre quàm illum, ipſum religioſiſſimum Principem ad cuius quodammodo tribunal mihi dies ab illo dicta videbatur. Quid plura? tertiã ad uerſus me criminationem ſcripſit Selneccerus, qua neſcio an quidquam virulentius in quemquã dici poſſit, cui tertia eſt à me Apologia oppoſita, qua ſic ſtudui ob iecta mihi crimina repellere, vt quàm multis contrà erroribus ſcateret dogma

quod tuebatur, ostendere sim conatus. Extant autem & illius scripta quibus me prior lacessiuit, & defensiones etiam meę, de quibus causam reddere in omni legitimo Ecclesiarum consessu sum paratus. Ecce verò quum istis certaminibus me defunctum putarem, & ipse mihi silentiũ indixissem, nouus libellus prodit omnium maledicentissimus, sed Germanicè scriptus: credo vt quid hoc rei esset vel nunquam vel serò saltem intelligerẽ. Et ita sanè euenit. siquidem biennium & amplius præteriit antequam de hoc libro quicquam audirem, quòd ad nos importari libri peregrino idiomate scripti rarò consueuerint. Eum ergo tandem nactus ab amico quodam meo Gallicè conuersum (quo etiam tempore quandam Iacobi Andreæ orationem accepi, in qua nominatim quoq. tanquam carnifex aliquis proscindor) dissimulari hanc cõtumeliam non posse credidi, qua sic priuatim lędor vt sit tamen mihi maxima ex parte cum harũ partium Ecclesiis hæc exprobratio communis. Etsi enim illarum non est pręstare si quid à me aliter quàm decuit aut dictum est aut scriptum: quum tamen hîc præcipuè de doctrinę capitibus quæratur quam ego priuatam nullam vnquam

habui aut ab Heluetica nostra cõfessiōne dissentaneam, verbo quidem petitur Beza, re ipsa verò Heluetice confessionis Ecclesiæ hęreseos & impietatis accusantur. Sed his quidē patronos minimè defuturos arbitror. Ego verò interea neq veritatis neque huius ministerij mei defensionem deserere bona conscientia potui: & quum eo me nomine pręcipuè grauari apud plerosque norim quòd Augustanę confessionis hostem esse me isti declamitent, credidi vix vlla ratione melius innocentiam hac in re meam probari posse quàm si ad eos ipsos de quorum contemptu accusor, vltrò prouocarem, nullam eorum legitimam cognitionem recusaturus: Agam autem in primis de accusatione quam aduersum me Iacobus Andreas in illa sua præclara oratione Lipsię habita instituit. Summa accusationis est, *Sacramentariorum spiritum in Beza Caluiniano classicum ad opprimendos rectè sentientes doctores canere.* Ad huius criminationis probationem fingit me rogatum de blasphemia Neuseri & Syluani, quo supplicio afficiendum putem blasphemū resipiscentem qui errore deceptus se non blasphemum esse, sed Deum honorare af

firmet, his verbis respondisse: *Si verè resipiscunt, quod sanè velim, quid illis fuerit accõmodatius capitis supplicio, quo cauebitur, ne, vt isti factitare solent qui non ignorantia, sed sola improbitate & obdurata malitia in tantis rebus vltro peccant, mox ad vomitum redeant, vel seipsis deteriores euadant?*

Agnosco mea verba. Sed audite, quæso, cuncti, & spectate ecquæ maior sit cuiquam imposita calumnia. Primùm quod Andreas ait ex me fuisse quęsitum, prorsus commentitium est, imò ne quæri quidem potuit. Nec enim illi duntaxat erroris, aut etiam blasphemiæ alicuius arguebantur in quam induci quispiam possit ex falsa scripturæ interpretatione, sed q, apertè Christum negarent, Apostolica scripta ludibrio haberent. quid amplius? quòd Mahumetis de Deo sententiam apertè amplecterentur, & de Turcismo in Germaniam inducendo consilia cepissent: quorum scelerum non vltronea & ingenua confessione, sed scriptis & testibus conuicti tenebantur. De his igitur ab amico priuatim rogatus quid mihi videretur, non hæc tantùm respondi quæ expressit Andreas, sed hæc quoque ab ipso dissimulata: qua in re viderit annon

falsi

falsi crimine teneatur. Hęc, inquã, in primis respondi, quę meus accusator in media summorum virorum corona, sua quadam fide reticuit: *Non agitur de eo argumẽto de quo inter Christianos pastores ambigi potuerit* (Pastores enim erãt isti, nec simpliciter Christiani) *nec de simplici errore, sed de ea blasphemia quæritur qua nullã magis horrendam ne Satan quidem ipse poßit euomere. Sanè verò, demus istos verè resipiscere (quod ego quidem non magis credo, nisi alia signa apparuerint, quàm boues volare) quid tum? Ista blasphemia in filium Dei, ista in totum Christianismum coniuratio cum Mahumete, ista tot mendaciis, tot periuriis cumulata improbitas, capitis supplicium non meretur? & quid non putas nobis exprobraturos aduersarios, si eiusmodi reis parcatur?*

Hæc, inquã, ego nõ de iis qui per errorem in aliquo peccassent, & qui factum dęprecarentur, sed de falsis pastorib. qui à Christo ad Mahumetem apertè defecerant; qui voce & scriptis Christo maledixerãt, qui aduersus Christianitatem omnem coniurarant, qui suam impietatem scriptis quoque prodiderant, qui nonnullos seduxerant, qui deniq. in ipsis vinculis vix tandem conuicti Christo maledi-

xerant, ſcripſiſſe me & ſuaſiſſe fateor. Quod ſi crudelitatis eſſe putas, magiſtratum hortari vt gladium aduerſus talis apoſtaſiæ & generalis blaſphemiæ legitimè conuictos ſtringat, an non tu potius aduerſus Deum longè ſeuerioris legis auctorem ſentis? quod ſi fortè legem illam abolitam eſſe reſponderis, præterquàm quòd errorem errore cumulaueris (ſunt enim ita Iudaicę politiæ leges abolitę, vt quę perpetua & vniuerſali æquitatis regula nituntur, valere perpetuò & vbique oporteat) an tu is es cui Chriſtianorum Imperatorum leges de iſtis criminibus latas vt ſęuas & crudeles abroganti fides habeatur? Obſecro, qui læſæ Illuſtriſſimi Principis dignitatis, parricidij aut alterius eiuſmodi capitaliſſimi criminis reum peractum, ſi modò reſipiſcere ſe dicat, pœnę eximendum cenſet, num dignus eſt qui audiatur? Magiſtratus autem à quibus Anabaptiſtici nonnulli furores vltore etiam gladio puniũtur, num tu Andrea audebis crudelitatis accuſare? & iſta ſcilicet quorũ Neuſerus & Syluanus conuicti fuerant, illis inferiora cenſenda ſunt, ſiuè Dei ipſius Maieſtatem, ſiue reip. damnũ ſpectes. Age verò ſpectemus

imus rei ipſius exitum, vt de meo conſilio non ex aduerſarij mei criminatione ſed ex ipſa veritate ſtatuatur. Neuſerus dum iudicium ipſius differtur, reſipiſcentiam, mortis metu, ſimulans, aufugit ex vinculis, alicuius fortaſſis opera qui de iſto facto non aliter quàm meus hic criminator ſentiret. Inde ad Turcã deficit ſicut antea conſtituerat, circumciſus Mahumetiſmum profitetur, aduerſus ſanctum Iohannis Euangelium librum etiã ſcribere incipit, quod ex literis ipſiuſmet manu Conſtantinopoli ſcriptis cognoui: ac tandem denique, ſicuti fama eſt, vt Iſcariotã illum aut, ſi mauis, Iulianũ omni ex parte imitaretur, mortem ſibi conciſcit. Syluanus contrà ad iuſtum ſupplicium productus, aut ſi verè reſipuit feliciter eſt mortuus, aut certè neque ſuam neque aliorum conditionem deteriorem effecit. Quod ſi cum Neuſero ſimiliter actum eſſet, cui dubium eſt quin & ipſi & aliis melius fuiſſet conſultum? Hæc igitur mei non ſanguinarij vel crudelis, ſed recti & ſani conſilij ratio tum fuit. Quod ſi quis fortè roget cur ſit à Iacobo Andrea illo præſertim loco ac tempore reprehenſum, id quoque detegam neceſſe

est. Moribundus Brentius Vbiquitatis parens testamentũ condidit quo inter cætera Germanos Principes aduersum nos quos Sacramentarios vocat, tanquam illorum ceruicibus imminentes ac veluti humani generis hostes incendit. Huic verò sanguinario spiritui quoniam sese fratres nostri Tigurini communem nostræ confessionis defensionem suscipientes, pio moderatóque scripto opposuerunt, malè res hæc habuit Iacobum Andream illius testamenti executórẽ. Hinc illa aduersum nos instituta criminatio qua illud ipsum crimen quod inficiari non possunt quin scriptis & editis illius testamenti tabulis redarguantur, in me regereret: ea ipsâ nimirum conscientia fretus, qua superioribus annis quum Monbelgardensem Ecclesiam dissipaturus in eum Comitatum venisset, ausus est mensæ benedicens, clarissimis multis viris adstantibus, pro voce Germanica *Bôsen* in extrema Dominica oratione Bezæ nomen substituere. Quod vtinam intra verba constitisset hæc calumnia, & Iacobus Andreas Vbiquitatis nõ iam Apostolus, sed planè Papa, classicum duntaxat cecinisset. Quòd si quid etiam hîc à me pec-

peccatum esset, quorsum id ad Caluinũ cui nunc iste iampridem mortuo maledicit, quem viuum præceptorem suum, gratus scilicet tũ Caluini tũ Philippi discipulus, appellabat? Sed de his fortasse plus satis, vt omnes norint quo iure nobis ille homicidij spiritum tribuat, & quo pudore in tanto hominum cœtu sit ausus Pauli errorem per ignorantiam in Christum peccantis cum illorum teterrimorum hominum affectata impietate comparare, beatúmque illum dicere qui Bezæ gladium effugerit, immemor nimirum illũ ipsum Paulum scripsisse, Siquis non amat Christum Iesum, sit anathema, Maranatha.

Accedo ad aliam mihi quoque peculiarẽ criminationem, cuius auctor est alter in me declamitator Iacobo Andreæ succinens Selneccerus. Scripsi aduersus Monachum pertinacissimum transsubstantiationis ac Missæ defensorem, & omnium qui hodie viuunt maledicentissimum sophistam Claudium de Xaintes Ebroicensem hodie pseudoepiscopum, apologias duas: in quarum posteriore, vbi disputationem de Cœna Domini planè absolui, variis ipsius calumniis ac in

primis rancidæ illi de meis versiculis criminationi ante triginta annos à me nondum Euangelium professo editis, seorsum his verbis inter cetera respondi: *Poeticos meos lusus quum vt res seriò dictas & scriptas interpretaris, quis te iudex æquus audiat? Quænam illa est Candida meis versiculis celebrata? vxor mea scilicet, quam illic superis prægnantem commendo, quum vxor mea nunquam etiam cõceperit. Si tam nostra illa reprehendenda sunt, cur ea excudi ac legi, cur manibus teri iubetis, cur publico scripto à me abdicatos fœtus aboleri non sinitis? nempe vt perpetua sit Bezæ infamia. Hoccine verò vos Theologia docet, vt vni cuipiam dedecus concilietis, innumeris hominibus malè consultum velle?* Item, *Scriptum est, inquis, pontifex scortum & vile prostibulum non ducet. Imo non sic scriptum est. Sed quid hoc ad me qui nihil minus quàm pontifex sum, & pontificem nullum esse posse ex Dei verbo didici, quoniam vnicum æternúmque pontificem habemus, neque vxorem duxi, cuius pudere poßit Ecclesiam, cuius denique honestiora sunt quæ honestè nominari non possunt, quàm rostrum istud caninum siue monasticum, quo tuum istud furfuraceum numen exceptum voras?* Quid ad hæc noster

ſter Selneccerus? *Quid multis (inquit) verbis opus eſt vt intelligatur quid de ſancta Christi Cœna ſentiat Beza? expendantur ipſius verba de ſua Candida, quam ſuis illis turpibus, lubricis & impuris verſibus celebrauit, dum adhuc in infidelitate hæreret quibus quidem verbis aduerſus Papiſtam quendam ſcripſit ſuæ Candidæ poſteriora & alia neſcio quæ eſſe pulchriora & honeſtiora eorum ore qui verbum Dei ſequuti dicunt Chriſti corpus ore à ſe recipi in Cœna. Væ tibi, impure, fœde, & infamis Diabole, Dominus te caſtiget.* Hæc ille, de quibus æquos & moderatos omnes homines obteſtor vt me æquis animis, ſicuti par eſt, audiãt. Primùm quòd iſte rancidam illam calumniam de poëticis illis luſibus millies à me refutatam reponit, bona conſcientia id facere non poteſt. Aut enim à ſe nunquam lecta damnat, aut quid ad illam accuſationem centies reſponderim ignorare non poteſt: accuſationem verò ex communium aduerſariorum ſcriptis, præterita iuſtiſſima & veriſſima defenſione mea, repetere, an ſit eius hominis factum qui ſe zelo tuendæ veritatis accenſum profitetur, penes æquum lectorem iudicium eſto. Quos autem ego temere, vi-

uens adhuc penè ſub magiſtri ferula, necdum veram religionem amplexus, amatorios luſus de Vtopica, ita me benè Deus amet, Candida, ſcripſi, transferre ad vxorem meam caſtam pudicámque fœminam, quicum triginta iam plus minus annos, Dei beneficio, in Eccleſia caſtè & honeſtè vixi, qua tandem fronte auſus es Selneccere? Quod ſi vt tu Caluinianum ſpiritum neſcio quem in ore habere conſueuiſti, ita mihi in animo eſſet viciſſim conuiciari, quo tandem cognomento ſpiritum hunc tuum appellarem? Sed hoc à me abſit. Nolo enim ne in hoc quidem te imitari, quem non puduit totidem verbis, maxima certè cum Lutheri memoriæ infamia, Lutheraniſmum vocare doctrinam quam de Cœna Domini traditis. Sed vt propius ad rem accedam, quod ego, non in ipſa diſputatione de Cœna ipſa Domini, ſed de falſiſſima impudicitię nota mihi vxoríque meæ inuſta diſſerens ſcripſi, qua rurſum cõſcientia, totum hoc diſſimulans, perinde commemoraſti ac ſi de Cœnæ dogmate ibi ageretur? & quod à me non in veſtrûm quenquam dictum fuit ſed in monachum tranſſubſtantiationis de qua prius diſputaram, defenſorem male-

maledicentiſſimum, quod non de Cœna Domini ſed de Papiſtica impuriſſimæ Miſſæ celebratione, non de ſacris ſymbolis, quæ & ipſa nobiſcum agnoſcitis, ſed de abominando illo panaceo Deo à me ſcriptum fuiſſe, ſuperiora, quæ tu idcirco veteratoriè reticuiſti, demonſtrant, ad Auguſtanam confeſſionem qua fronte, quo pudore, qua denique fide traduxiſti? Sed iſta tamen fœda ſunt, inquies. Eſto. Sunt enim, neque à me niſi tu cogeres repeterentur. Sed tamen monaſticam illam maledicentiam, & deteſtabile Miſſæ idolum fœdius aliis quibuſcunque rebus arbitror: & miror, tibi quum hæc ſcriberes, vltimum ſaltem Lutheri aduerſus Papatum ſcriptum in mentem non veniſſe, in quo quàm multa fœdiora etiam inuenies, quibus tamen dignum eſſe Papam omnes cõfitentur? Quod ſi quam ego reprehenſionem in eo mereor quòd iuſtiſſimo dolore percitus iſta in Monachum impurum canem ſcripſi, quantò tu grauius peccas qui vt mihi manifeſtiſſima cum calumnia inuidiam creares, iſta repetere, Illuſtriſſimum Principem & nobiliſſimum gynæcæum compellans, mini mè erubuiſti? At ego, inquies, ſum veniã

prius precatus. Imo verò cur Albinum il lum imitatus culpam deprecari quàm culpa carere maluisti? Sed benè rem cecidisse spero. Nec enim alteram aut Galli Constantiam, aut Arcadij Eudoxiam, sed Placillam & Pulcheriam alteram na- ctum esse te confido.

Obiicitur mihi & illud quòd non nisi certis conditionibus subscribere me posse Augustanæ confessioni dixi. Hoc dixi, fateor, & adhuc dico. Quod si ita loqui idem est atque hæreticum, veritatis hostem, Diabolum denique esse alterum, quid Illustri Argentinensi reip. & aliis etiam arbitror, fiet, quæ non nisi præscriptis conditionibus in illam cõfessionem consensere? De ipsa verò confessione Augustana quid sentiam anno 1557. coram D. Philippo & clarissimis Germaniæ Theologis, adstante ipso Iacobo Andrea & nostræ declarationi vnà cum aliis subscribente, tum scripto tum voce declaraui, illis vsque adeo fauentibus, quamuis in capite de Cœna Domini non planè nos in quibusdam illis assentiri ingenuè fateremur, vt Gallicas etiam Ecclesias quarum nomine tum illuc vnà cum D. Farello sanctæ memoriæ, & Ioanne Budæo,

& Ga-

& Gaſpare Carmelo miſſus eram, dignas existimarint quarum calamitates Illuſtriſſ. Principibus commendarent, vt eorum videlicet interceſſione Rex Henricus mitigaretur. Eandem legationẽ quinquies obij in Germania, nec vnquam repulſam tuli: imo etiam Francfurti iis comitiis quibus Ferdinandus electus eſt Imperator, Generoſo Domino D. Georgio comite Erbacenſi petitionem noſtram Illuſtriſſimorum Germaniæ Principum Electorum Auguſtanæ confeſſionis legatis explicante, benigniſſimum quoque reſponſum tuli de procuranda communi Synodi conuocatione, in qua infelix iſta controuerſia pacificè ex Dei verbo componeretur. Nempe viuebat adhuc Philippus quem iſti viuum penè dixerim adorabant, nunc verò mortuum conantur ex hominum memoria delere. Guepingæ mecum Andreas familiariſſimè de hac ipſa controuerſia loquutus, fratrem me poſtea non ſemel appellauit, qui tamen quæ eſſet Caluini & noſtrûm omnium ſententia tum ex viua ipſius voce, tum ex edito conſenſu cognouerat. Stutcardij D. Brentius menſa quoque ſua D. Farellum & me dignatus eſt. Argentinæ

ſemel à fratrum collegio pro ipſorum benignitate ſum humaniſſimè exceptus. Quinam igitur tam ſubitò Sacramentarij, blaſphemi, hæretici, impij, veritatis hoſtes, denique Turcis deteriores euaſimus? Nos enim eo tempore nihil diſſimulaſſe neque poſtea vel tantillum in noſtra ſententia mutaſſe, non tantùm Deus ipſe teſtis eſt, ſed etiam tum illorum tum poſteriorum temporum ſcripta demonſtrare liquidò poſſunt. Nempe viuebat adhuc Philippus, quem iſti viuum penè dixerim adorabant, nunc verò mortuum conantur ex hominum memoria delere; necdum prodierat illud Vbiquitatis ſiue Omnipræſentiæ monſtrum, cuius caput vtcunque emergens ictu tam graui Philippus, editis illis breuibus in epiſtolam ad Coloſſenſes commentariis, contuderat, vt illo ſuperſtite non ſuſtinuerit in medium prodire. At illo mortuo ſtatim vibratum eſt illud ἔριδος μῆλον, quod niſi quis admittat eſt ſcilicet Auguſtanæ confeſſionis hoſtis iuratus. Atqui ne voculam quidem ea de re, neque de Aſcenſionis in diſparitionem & inuiſibilitatem conuerſione, neque de Maieſtatica carnis Christi non modò in pane ſed etiam

in om-

in omnibus rebus præſentia, neque de captis à Chriſto cœlis, neque de carnis & Verbi exæquatione, neq. de cœlo quod vbique ſit, neque de carnis Chriſti ſeſſione ad dexteram patris ab ipſo conceptionis momento, in Auguſtana confeſſione vel Apologia, imo ne in Catechiſmo quidem Lutheri comperio. Aut igitur pro Auguſtana confeſſione ſubſtituite apertè Lutheri & Brentij nomen, aut fateamini vos non hoc petere vt illi confeſſioni, ſed vt Lutheri vel potius Brentij ſcriptis ſimpliciter ſubſcribamus, aut potius, ſi vultis dicere quod res eſt, agnoſcite vos & confeſſionis & Lutheri nominib. (quod ſuo tempore Dominus patefaciet) intemperantiſſimè abuti. Symbola illa vetera agnouit fateor, Eccleſia, & ſubſcriptionibus Epiſcoporum approbauit, ſed œcumenicis ſynodis, præeunte cauſæ cognitione, non pauculorum, & quidem αὐθαιρετῶν hominum, ſed generali totius cœtus expreſſo cõſenſu approbata. Atqui de Auguſtana confeſſione, cuius auctoritati vt non omnia quæ vultis tribuam, propterea tamen nihil detraho, nihil tale dici poteſt: quæ ſi omnia fidei noſtræ capita complectitur, cur tot illi articulos

tot demum post annis adiecistis, in quibus si quis statim vobis non assentiatur eum protinus in Diabolum transformatis? Imo si tam est perspicuè ac dilucidè scripta, vt qui simpliciter & absque omni exceptione illi non subscripserit, propterea pro veritatis hoste sit habendus, quorsum Smalcaldici adiecti articuli, quorsum alia Neuburgi, alia etiam Stutkardiæ à Brentio Illustrissimi & humanissimi Principis ac Ducis Vvittembergensis nomine perscripta est quæ Tridentino conciliabulo offerretur? & qua tandem fronte audetis postulare vt nullis conditionibus subscribamus ei scripto, de cuius interpretatione vsqueadeò inter vos non cõstat, vt te Andrea, iubeat tuus Heshusius resipiscere, Vvigandus olim Heshusio succenturiatus illum ex Prussiæ episcopatu nuper pro blasphemo deiecerit: te Illyricus ille tuæ Vbiquitatis acerrimus assertor, tu vicissim Illyricum ferre non potueris: vix denique vllum supersit illius confessionis caput de cuius explicatione inter vos conueniat, neque hodie vlli sint in orbe terrarum, qui mutuis concertationibus Christianam religionem æquè exponant omnium morta-

lium

lium ludibriis? Hæc ſunt monſtra ἀσύστατα, Andrea, quæ iampridem fateor me ſcripſiſſe mirari me quînam poſſit Germania tamdiu perferre, cui quotidie & ſingulis momentis Deum precor Opt. Max. vt oculos aperiat. Certè prius hoc à vobis iure ſaltem peto vt priuſquam hæreticus idcirco cenſear quòd Auguſtanæ confeſſioni ſimpliciter non ſubſcribam, inter vos de ipſius interpretatione conueniat. Ad D. autem Lutherum quod attinet, quis eius autoritatem magis quàm vos imminuit? Habeatur ſanè qualis fuit, excellens videlicet organum Dei in eius veritate noſtris temporibus aduerſus Papiſticam tyrannidem propugnanda. At eius ſanè ſcripta in ſingulis probare ne ſi velitis quidem ſatis prudenter poſsitis, quod cum nulla tanti viri contumelia ſit dictum. Contigit enim ei quod illi cæco, cui Dominus non vno momento, ſed ſenſim oculos aperuit. Id verò ne vos quidem negaturos opinor, quoniam ſummę fuerit impudentiæ, neque hoc quiſquam melius quàm ipſemet aliquot locis agnouit. Delectu igitur magno hîc opus eſt, cuius norma quum ſit vnicum αὐτόπιστον Dei verbum, & huius rurſum falſæ inter-

pretationes à veris ex fidei analogia discernantur, cur obsecro, pati non potestis à Luthero ad Dei verbum, ab illius in aliquibus interpretatione ad fidei analogiam prouocari? Quid multa? vestram illam calamistratam Vbiquitatem, cui tã multa quotidie planè ἀλλόκοτα affingitis, quibus tandem ex Lutheri scriptis desumpsistis? Deniq. si ita habet, agedum ipsimet Luthero in hac ipsa controuersia credamus. Fatetur igitur ingenuè sese in hoc argumento sæpe, sæpe, inquam, naturæ tribuisse, quod est personæ & contrà. Hoc inquam, ille ingenuè professus est, vnde omnes istos à vobis errores fuisse desumptos nemo dubitabit qui vel leuissimè legerit veterum Orthodoxorum aduersus Nestorium & Eutychen certamina. At contrà, si vobis creditur, nusquam verius loquutus fuerit Lutherus quàm vbi se non semel, sed sæpius errasse professus est. Exemplũ huius rei admirabile proferam quo admoneantur homines, vt quò magis excellunt eò circunspectius loquãtur & scribãt. Eo ipso loco vbi suũ illũ maximi momenti errorẽ agnoscit concione videlicet de Natali in magnis

post

Poſtillis, ibi, inquam, imprudens in eo ipſo grauiſſimè peccat. Vocat enim eos imperitos qui ex Chriſto hominem omnipotentem & omniſcientem faciunt, quo quidem dicto veſtrum dogma ex profeſſo damnauit. Et tamen niſi Chriſtus eſt homo omnipotens, omniſcius, omnipręſens certè non eſt homo Deus. Itaque imperiti non ſunt quos Lutherus arguit, ſed eorum eſt hic error qui quoniam concretum ab abſtracto, ſiue κατ' ἄλλο ab eo quod καθ' αὑτὸ dicitur, diſtinguere neſciũt, naturam cum perſona cõfundunt. Eſt enim certè Chriſtus omnipotẽs quia Deus, at non eſt humanitas omnipotens, quod ipſi quoque ſcholaſtici rectè docẽt, quia humanitas non eſt Deitas. Illud autem negare Neſtorianum eſt, iſtud affirmare Eutychianum, vtrunq. dicere Brentianum. Ergo ſi Luthero creditis, cur illi errorem confitenti & exemplo ſuo confirmanti non creditis? Imò quod Lutherus vbique & quidem non immeritò contendit ex inſtitutionis verbis petendam eſſe veram de carnis Chriſti præſentia diiudicationem, annon funditus euertitis, quum ad hypoſtaticam vnionem recurri

tis? Nam ſi hæc facit vt ſit vbique caro Chriſti, ſicuti eſt vbique eius diuinitas, quorſum nobis opus illa ad cælum veſtrũ Vtopicum aſcenſione? quorſum ſeſſione ad dextram patris, niſi fortaſſe idem valet hoc vtrumque, atque ſuperiora illa, Conceptus ex Spiritu ſancto, natus ex Maria virgine? quorſum denique ad probãdam realem carnis Christi in Cœna omnipręſentiam, de huius enuntiationis, Hoc eſt corpus meum, interpretatione quæritur, ſi iam antea propter illam hypoſtaticam vnionem reipſa præſens erat, in, ſub, vel cum pane, vt & in cæteris quibuſcunque rebus? Sed huic malo ſcilicet remediũ optimum comperiſtis pauculi vos quidam Theologi, in quorum dictata quicunque præſcriptis verbis non iurarit, Chriſtianus & orthodoxus haberi nõ poſſit. Hoc ego quum dico abſit vt Illuſtriſſimi Electoris conſilium reprehendam, quod ego ſumma potius laude dignum eſſe abſque adulatiõe vlla profiteor. Quid enim Chriſtianos principes ac præſertim Illuſtriſſimum illum Saxonię Ducem Electorem, è cuius potiſſimum ditione noſtra memoria rurſus Euangelium orbi terrarum illuxit, quid illos inquam, potius curare oportuit

tuit

tuit, quàm vt tandem aliquando decisis ex Dei verbo tot controuersiis, quas Satan inter eos excitauit quos potius maximè concordes esse decuit, pax aliqua firma constitueretur? Consilium igitur illud vt dixi, minimè reprehēsum volo, sed vos consiliarios summa vituperatione dignos esse clamito, qui infelicium illorum hominum Diotrephis, Eusebij Nicomediensis, Dioscori, Vrsatij, Valentis, memoriā planè renouastis. Nam te Selneccere, te Iacobe Andrea, etiamsi vobis hoc iudicium deferebatur, quid potius facere oportuit, quàm vt vos iudices in causa vestra sedere posse negaretis? Sed quid si comperiamini non illud modò nō defugisse, sed etiam & cupidissimè appetiuisse, & corruptissimè exercuisse? Tu verò, Muscule qui iampridem audacissimè fœdissimos illos Eutychetis errores conuictus es defendere, tu inquam, Islebij adstipulator, nō erubuisti quæso, quum aliquam rerum istarum cognitionem tibi arrogares? Duorū aliorum quos vobiscum aduocatos fuisse intelligo, eruditio satis est Ecclesiis perspecta, quibuscum etiam his de rebus libenter, si licebit, contulero. Sed etiamsi essetis legitimi controuersiarum istarum

cognitores, quæ hæc vestra agendi ratio est, & quàm in omnibus iudiciis inusitata? Nam vt prohibere quidem nemo vos potuerit quin qua de re sententiam aut consilium rogati estis, diceretis, illud tamen est intolerabile, non modò tot Ecclesiis, tot populis, tot gentibus si non directè, at certè obliquè, fidei normam præscribere, verumetiam qua ratione ab imperitis obtineri, à repugnãtibus extorqueri subscriptiones possint interroganti de Synodo Illustrissimo Principi suggerere, & quod in Ecclesia Christiana palam liberis Synodorum suffragiis semper est factum donec Papistica tyrãnis obtineret, id per cuniculos facilioris cõcordiæ prætextu moliri. Quid amplius? etiam tot amplissimorum regnorum, tot liberarum ciuitatum Ecclesias, non auditas, imò ne citatas quidem, sed prorsus necopinantes, hæreseos, blasphemiæ, impietatis denique damnare & ad eam probandam Illustrissimos Principes nihil minus cogitantes vanissimis suasionibus pellicere? Sed benè rursus res cecidit, censuris tandem, vt spero, vobis q, non in Constantios aut Valentes, sed in Constantinos & Martianos potius alteros incideritis.

Su-

Superſunt alia, quæ etſi multò ſunt grauiora, minus me tamen commouent, quoniam Dei beneficio, facilè ſic redargui poſſunt, vt ne ſpeciem quidem veri apud æquos iudices habitura videantur. Sunt autem illa non aduerſum me priuatim, ſed aduerſus eos omnes inſtituta quos iſti eſſe omnium ſceleratiſſimos hominibus noſtræ doctrinæ ignaris ac præſertim mulieribus perſuaſerunt: itaque ſic à me quaſi communia annotabuntur.

Hæc igitur iſte mihi, vel potius omnib. tribuit quos Sacramentarios & Caluiniſtas cognominat, auſus ipſe primus Lutheraniſmum vocare doctrinam quã ipſe ſectatur.

1 *Blaſphemum ac Thyeſten, Capernaitam ac Satanæ miniſtrum eum eſſe qui Chriſtum dicat præſentem eſſe in terris corpore & ſanguine ſuo vbi & quando Cœna celebratur.*

Præſentiam veri illius corporis & veri ſanguinis, totiúſque adeo humanæ naturæ Chriſti in Cœna abſit vt vnquam ſimus inficiati, ſed ita explicatam ex Dei verbo vt neque veritati carnis aſſumptæ, neque aſcenſioni, neque commorationi Chriſti in cælis, neque futuro eius ad-

uentui repugnet. Præſentem igitur Chriſtum totum eſſe fatemur quatenus hypoſtaticè in verbo omnipræſente inſeparabiliter ſubſiſtit caro, quę præſentia eſt vniuerſalis, & concreto conuenit non abſtracto. Nec enim quicquid toti Chriſto, quatenus vnum eſt ὑφιστάμενον cõuenit, exiſtimandum eſt etiam Toti Chriſti, id eſt vtrique Chriſti naturæ diſtinctè conſideratæ, conuenire. quod in communi quoque ſermone vſurpari conſueuit. Bezam enim hęc ſcribere verè dixeris quatenus vt totum quiddam conſideratur: at ſingulis Bezæ partibus id tribui citra dementiam non poteſt, quum neque animus ipſe propriè ſcribere dicatur, neq. ſcriptio ſit capitis aut alterius partis corporis quã manus actio. Hoc diſcrimen antagoniſtæ noſtri non animaduertentes vel perſonæ quod eſt naturæ, vel naturę quod eſt perſonæ tribuãt oportet. Alterum præſentiæ genus eſt quo fit vt hæc caro ſit vni menti & fidei præſens, nõ tamen corpori, nec propterea tamen vanè & imaginariè, quum longè ſit verius ac certius quod in Verbo Dei & ſacramentis intuetur fidei oculus ſiue propinquum ſiue longinquũ quod ad rei ſitũ attinet, quàm quicquid cor

corporis ſenſibus externis percipitur. Eſtque hæc præſentia tum Verbo ſimplici tũ ſacramentis communis. His igitur duobus modis in Cœna præſentiã carnis Chriſti admittimus, quam ſi ad ſitum referas (vbicunq. autem eſt verum corpus quãtumuis glorificatum, quod ad ſitum attinet in loco ſit oportet) didicimus cum Auguſtino dicere, ſublatis ſpatiis tolli corpora. *Item*, donec finiatur ſeculum ſurſum fore Dominum ſecundum veri corporis modum. *Item*, Omne corpus ipſiúſque adeò glorificati Chriſti, neceſſariò locum occupare, quem ſic impleat vt in nulla eius parte ſit totum. *Item*, Chriſtum vbique eſſe tanquam Deum, & in loco eſſe propter veri corporis modum, cui immortalitatem dedit, naturam non abſtulit. *Item*, Credendum eſſe Chriſti corpus ita eſſe in cœlo vt erat in terra quum aſcenderet in cœlum. *Item* Cauendum eſſe ne ſic adſtruamus diuinitatem hominis vt veritatem corporis auferamus. *Item* quia ſecundum carnem aſcendit in cœlum, non eſſe hîc, & ibi non autem hîc ſedere ad dextram maieſtatis. *Cum Cyrillo* Nullum ambigere Chriſtum præſentia carnis abeſſe. *Item*, corpore abſentem ſe-

dere & interpellare apud patrem qui Spiritu habitat in sanctis. Item, quum Spiritũ immitteret Apostolis, non potuisse cum eis carne conuersari, vt qui ad patrem ascendisset. *Cum Vigilio*, quando fuit in terra, non fuisse in cælo: & nunc quia in cœlo est, non esse vtique in terra, quum è cælo venturus speretur. *Item*, Christum sicut non capitur loco per naturam diuinitatis, ita contineri & circunscribi loco secundum naturam carnis, quæ sit fides Catholica quam Apostoli tradiderunt, Martyres roborauerunt, & fideles nunc vsque custodiunt. *Cum Ambrosio*, eandem esse veritatem corporis in Christo quæ in nobis. *Cum Fulgentio*, Christum esse hominem localem & secundum humanã substantiam abfuisse cœlo quum esset in terra, & deseruisse terram quum ascenderet in cœlum. *Item*, ascendisse in cœlum quia verus & localis homo, sicut adest fidelib. quia immensus & verus est Deus. *Item*, Apostoli verbis demonstrari Christi corpus localiter cælis contineri. *Item*, Christum secundum totum hominem quem accepit, terram localiter deseruisse, in cœlum ascendisse, & in dextris Dei sedere.

2 *Beza negat manducari Christi carnem*

nem & bibi eius ſanguinem in Cœna, imò cum eſumvocat Capernaiticum, & Cyclopicas ac Thyeſteas epulas.

Qua ratione & in quem finem preſens eſt corpus, ea quoque verè præbetur à Chriſto promittente, & verè itidē à credentibus percipitur: præſens autem eſt ob eas quas diximus cauſas, non corpori ſed menti, ac proinde non vt ſui ſubſtantia noſtræ commiſceatur, ſed vt ex eo mens noſtra tum ſibi tum corpori vitam illam ſpiritualem & eternam hauriat. Itaque non corpore ſed mente, nec mente quauis, ſed mente quæ vera fide ſit prædita percipitur. Quoniam autem nobis in Cœna præbetur adiunctis ex Chriſti mandato ſignis quæ corporis ore manducantur & bibuntur: idcirco dicitur corpus mente quoque manducari, & ſanguis bibi, verbis videlicet quibus ſacramentalis & externa corporis actio declaratur, ad interiorem mentis & fidei ſignificandam actionem translatis, ne de ſacramentorum veritate dubitemus. Hinc efficitur omnem illam oralem manducationem & potum, & realem illam in, ſub, vel cum pane corporis etiam reſpectu præſentiam, meritò à nobis vt a-

nalogiæ fidei ex diametro repugnantem, & his mysteriis minimè accommodatam penitus repudiari, nec tamen à nobis verã veri corporis & veri sanguinis κοινωνίαν vllo modo negari: non esse denique inter nos quod ad Cœnam Domini attinet, neque de symbolis, neque de re sacramentorum, neque de eorundem veritate & efficacia, neque denique de ipsa corporis & sanguinis communicatione, sed de sacramentalis duntaxat præsentiæ, & corporis ac sanguinis perceptionis modo controuersiam, quem vtrunque modum vos corporalem quoque & corporis esse vultis, nos autem spiritualem ac spiritus & fidei duntaxat respectu statuimus. Videãt igitur qui contentiones istas fouent, quo iure in nos quasi Christianæ fidei fundamenta, & Iesu Christi domini nostri testamentum euertentes, quasi denique Turcas & Mahumetanos alteros tanto impetu ferantur: nec vicissim sibi Capernaiticum & Cyclopicum esum obiici mirentur. Et hæc quidem de Cœna Domini. Nã quod attinet ad Vbiquitatis dogma, nos illud vt planè impium sine exceptione detestamur.

3 *Beza dicit institutionis Cœnæ verba à*

Christo prolata non aliter esse interpretanda, nec aliter esse vera, quàm ferat sacramentotorum natura, id est, significatiuè.

Dicit sanè & quærit an satis sani sit hominis negare quæ de sacramentis dicuntur esse secundum naturam ipsam sacramentorum intelligenda. Sed calumniosè prætermittis Selneccere, quod reticendũ non fuit, Bezam videlicet docere sacramentali significatione sic res Symbolis externis significatas significari, vt etiam verè ac reipsa menti ac fidei exhibeantur & spiritualiter applicentur.

4 *Docet Beza quòd Christus non modò noluerit, sed etiam non potuerit promittere & dicere se velle nobis in Cœna corpus suum manducandũ & sanguinem suum bibendum præbere.*

Imò nunquam negauit Beza corpus & sanguinem Christi in Cœna verè percipi, sed ore siue actione corporis externa percipi negauit & negat. Rursum ergo calumniaris. Hoc autem agnoscit Beza se docuisse & docere, Christum nec voluisse nec potuisse velle sese ore corporis comedendum in Cœna præbere: at non simpliciter sed ex variis hypothesibus sic docet, quas tu rursum versutia aut igno-

rantia præteriisti. Sunt autem istæ huius impossibilitatis hypotheses: Vna, quod verum corpus veri & organici corporis partibus ac spatiis finitum ac circũscriptum assumere voluit, cui naturam hanc gloria non ademit, vt ipsemet testatus est. Altera quòd à seipso dissidere non possit. Tertia quòd mentiri nõ possit. Quarta quòd flagitium præcipere non possit: flagitium autem sit, Augustino teste & hac ipsa de re disserente, hominis carne vesci, & sanguine potari, vnde colligit figuratè hanc esse mãducationẽ intelligendam. Itaque quum & in diuina & in humana philosophia certissimę sint istæ hypotheses, sitq́. realis illa vnius & eiusdem Christi corporis in terris innumeris locis & in cælis simul eodémque instanti præsentia, & oralis illa perceptio illis hypothesibus ex diametro repugnãs, falsam & commentitiam illam esse rectè doceo: neque tamen propterea omnipotentem esse Filiũ Dei nego, quoniam dissidere à seipso siue contradictoria velle, ac proinde mentiri velle, non est potentię sed infirmitatis.

5 *Docet Beza corpus & sanguinẽ Christi longius abesse à nobis quàm cælũ à terra.*

Docet Beza *ex Christi verbis*, ipsum quoad

quoad naturã humanam verè abiisse supra omnes cœlos; id est relicta terra vbi tum erat non in cælis, profectum esse in celos vbi nunc sit, non in terris, & verè, vt testantur Angeli, inde vltimo die venturum. *Ex Petro*, oportere illum celo contineri ad vltimum vsque diem. *ex Paulo*, peregrinari nos à Domino in terris, & oportere nos dissolui vt cum Christo simus. *ex Luca*, visum esse Christum ipsum in cælis Stephano non in terris. *Ex Ignatio*, Corpus Christi hęc omnia habere nobiscum communia, quę propria sunt humani corporis, id est quibus ablatis corpus humanum esse desineret. *Ex Didymo*, vniuersa quę facta sunt, habere sine vlla exceptione, circunscriptam substantiam. *Ex Apollinari*, Christi copulationem cum corpore non mutare corporis naturam. *Ex Seueriano*, Christum versari in loco secundũ corpus, extra locum positum secundum Verbum. *Ex Origene*, Non esse humanitatem nobiscum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi, nec congregatis vbique fidelibus: sed virtutem diuinã que est in Christo Iesu. *Ex Athanasio*, Eius esse ire & venire qui aliquibus locorum terminis circumscribatur, & eum in quo

erat locum deſerere, vt ad alium vbi non erat, veniat. *Ex Theodoreto*, Corpus quidẽ Chriſti eſſe à corruptione & interitu alienum, impaſſibile, immortale, diuina gloria glorificatum & ſeſſione ad dextram Patris dignatum, & à cęleſtibus adorari poteſtatibus (nempe vt Dei corpus) corpus tamẽ eſſe, & habere eam quam prius habuit formã, figuram, & circunſcriptionẽ. *Ex Nazianzeno*, Chriſtũ habitare in cordibus noſtris non ſecundum naturam aſpectabilem, ſed ſecundum naturam inuiſibilem, & circunſcriptum corpore & incircunſcriptum ſpiritu, id eſt, deitate, qui loco contineatur, & loco non contineatur. *Ex Tertulliano*, Vnius Dei naturę eſſe vt adeſſe omni loco poſſit. Quę ex Cyrillo, Vigilio, Ambroſio, Auguſtino paulò antè citauimus, eodem ſpectant, & eorum ſententiam qui corpus Chriſti aliter vſquam realiter quàm ſecundum naturalẽ circunſcriptionem adeſſe docent, diſertè refellunt.

6 *Docet Beza Chriſtum nihil in Cœna dicere contrarium intellectui humano: & verba Chriſti intelligenda neceſſariò ſecundum naturalem rationem.*

Hęc verò cuiuſmodi ſit calumnia ex hoc

hoc ſaltem ſcripto diiudicetur. Egóne verò ſapientiam Dei ſubiecerim hominum ſtultitię? Sed res ſic habet. De præſentia reali ſiue ſitu corporis Chriſti, dico ex eius veritate, & rurſum de ipſius veritate ex naturę verè corporeę & humanę idiomatib⁹ eſſentialibus ſtatuendum, quibus videlicet abolitis corpus deſinat eſſe corpus, inter quę idiomata pono quãtitatẽ, corporibus vſq. adeò propriam vt rectè dixerit Auguſtinus de ipſo Chriſti corpore glorificando diſſerẽs, Tolle ſpatia corporib. & corpora non erunt. Sic etiã Chriſtus ipſe veritatẽ corporis ſui poſt reſurrectionem probat; quũ, inquit, palpate & videte. Itẽ Ioãnes, 1. Ioan. 1, 1. Quod vidimus, q; ſpectauimus; q; cõtrectauimus, &c. Nec alia euidẽtiore ratione patres Marcionis dogma cõfutant, & Theodoretus Eutychetis hæreſin, abſorptam à Deitate humanitatem, ſaltẽ poſt aſcenſionẽ ſomniantis. At noſtri antagoniſtę quãtò apertius etiam quàm ille à vero aberrant? Nã ille vidit nõ poſſe niſi ſublata circũſcriptione cõſtitui corporis Chriſti infinitatẽ: at iſti ſimulquãtum & non quantũ, locale & illocale, prę ſens & abſens eſſe volunt. Vt ad rẽ redeã, d e naturalis corporis Chriſti veritate ex

naturę legibus iudicandũ dico,nec propterea gloriã ipsius ὑπερφυσικὴν tollo, qua fit vt sola deitate excepta, sit hoc corpus supra res omnes creatas euectũ : sed ἀντιφύσικα,id est,quib.positis corpus nõ esset; penitus reiicio. De sacramentali verò con iunctione statuo cum Augustino de ipsis sacramentis nostris loquente, honorẽ habere posse vt religiosa, stuporẽ autẽ vt mira,nequaquã: quod tamẽ falsissimũ esset si realis in,sub', vel cũ pane in terris pręsentia corporis statueretur,& ad hoc statuẽdum dogma,rectè ad Dei omnipotentiã deueniretur.Sin verò de Sacramenti veritate,& efficacitate,siue de corporis Christi cõmunicatione quæritur,tum demum verè magnũ atq.adeò incomprehensibile huius mysterium esse dico, cõtrà quàm ij sentire videantur qui oralẽ manducationem ponunt. Quid enim est in orali pręsentis realiter carnis manducatione admirandum , & quod ordinem communem transgrediatur?

7 *Beza negat veritatẽ verborum Christi in Cœna.*

Imò si impietatis reus est, quisquis nõ seruat τὸ ῥητὸν in singulis sacrarum literarũ verbis,cur tot passim tropi in earũ explicatione annotãtur cur? nõ apertè trãsi-

mus in Anthropomorphitarũ castra? Ego Selneccere, Dei beneficio, tã veracẽ esse Christum scio quàm Deum esse; neq. me hac luce dignum censerem si secus putarem. Tu verò vide potius ne dum contradictoria simul vera esse vis sine tropo, sic veritatem adstruas, vt mendacium altera ex parte tuearis. In summa, mi homo, longè aliud est, quæ vera quæ falsa sit verborum Christi interpretatio ex fidei analogia disceptare, quàm veritatem verbis Christi, id est, ipsi veritati, detrahere.

8 *Beza sic interpretatur ascendisse Christum in cœlos, vt Cœli appellatione cœlestes illas regiones intelligat in quibus, sicut in continente contentum contineatur: & ex ascensione colligat Christi carnem nunc à terris abesse.*

Omnino ita est. Tu verò quid Cœlorum nomine intelligis? *Non certum locum,* inquis, *ex aliqua materia extructum, sed gloriam, Maiestatem, gubernationem, & potentiam diuinam.* Patere igitur, si potes, vt nos qui tibi hac in re bestiæ sumus, in hoc vestrum arcanum inquiramus, quamquã id iam olim fecimus. Prouocamus ergo in primis ad ipsam historiam ascensionis Domini, deinde ad totius Ecclesiæ perpe-

tuum tantúmque consensum vt hunc articulum ita vt verba sonant, de naturali videlicet & locali in summas illas regiones ascensu, intelligēdum esse nunquam sit magis dubitatum, quàm quæsitum an aliquis sit Deus: ac tertio demum loco te tuæque alioqui factionis homines appello. Ad ipsam historiam quod attinet si quæras ex Luca quid sit Ascendere, respondebit, Sursum ferri. quânam? per medias nubes. quónam? cælos illos supremos versus, nisi putas Apostolos intuitos esse nō illos cœlos quatenus sunt aspectabiles, sed quasi de isto allegorico vel potius Vtopico vestro certiores factos sese ad illā quā vocatis omnimaiestatem non tantùm oculis inuisibilem, sed intellectui etiam nostro imperscrutabilē cōuertisse: Certè illuc ascendit vbi apertis cœlis illum vidit Stephanus, vnde illum tonantem audiuit Saulus, & vnde venturus creditur. Venturum autem cælitus ille saltē Apostoli locus ostendit, in quo dicimur ituri ipsi obuiam, ἐν νεφέλαις, εἰς ἀέρα. Quod attinet ad Patrū testimonia, quoties iam sunt à nobis prolata, quibus ne γρῦ quidem respondistis? Repetam tamen nonnulla, ex quibus tria nobis rursum

ſum conſtabunt, nempe de locali ex terris diſceſſu, & locali in cœleſtes illas ipſas ſummas regiones aſcenſu, hiſtoriam eſſe intelligendam: & corpus Chriſti ſic nunc illic eſſe ſuis veri corporis dimenſionibus finitum, circumſcriptũ, & vt in loco continente verè contentum, ac demum tantum abeſſe vt veſtro exemplo vetuſtas ex articulo aſcenſionis Domini præſentiam corporis illius ſimul in terris & in cœlis collegerit, vt contra à terris idcirco abeſſe dicat quoniam in cœlos abiit, nõ prius inde quàm vltimo illo die rediturus. Sic igitur Theodoretus Eutycheten refutãs. *Corpus Domini diuina quidem gloria glorificatum, & ſeſſione ad dextram patris dignatum eſt: corpus tamen eſt, & habet quã prius habuit formã, figuram, & circumſcriptionẽ.* Item Nazianzenus, *Docemus eundem Chriſtum circumſcriptum corpore* (id eſt, quatenus homo eſt) *incircumſcriptum ſpiritu* (id eſt, quatenus Deus eſt) *qui loco continetur* (repete, corpore) *& loco non continetur* (repete, ſpiritu.) Et Cyrillus. *Nullus ambigit quum ad cælos aſcenderit, quanuis virtute ſpiritus ſemper adſit, præſentia carnis ipſum abeſſe.* Imo Cyrille, ex orti nunc ſunt qui idcirco præſentia carnis ipſum

adesse contendant quoniam in cœlos ascendit, id est, omnem Maiestatem intra se recepit vt omnia suipsius reali substantia impleret. & qui tuũ istud *præsentia carnis*, ad infirmitatis & mortalitatis Christi tempus, non ad ipsam carnis substantiã referant, cui opponatur *virtus Spiritus*, id est, vt ipsi volunt, non deitas ipsa sed eius omnes proprietates in carnẽ Christi effusæ. Quid tu ad hæc, Cyrille? *Si diuina ipsa natura partitionem reciperet, intelligeretur & corpus. Si autem hoc, & in loco omnino & magnitudine, & quantitate, & si caderet in eam quantitas; non effugeret circumscriptionem.* Demus igitur tibi diuina omni energia exornatam Christi carnem: quia tamen caro est, corpus est, & si corpus, ergo circumscriptum: & si circumscriptum, ergo in loco: si in loco, ergo vt contentum in cõtinente. Viden' ergo quàm hæc sint falsa & ἀσύστατα? Et Vigilius, quẽ quoties carpetis, toties Eutychianos vos fateamini necesse est: *Quando in terra fuit non erat vtique in cælo, & nunc quia in cælo est, non vtiq. in terra, & intantum non est, vt secundũ ipsam carnẽ expectemus è cælo vẽturum, quem secundum verbum nobiscum esse dicimus in terra. Est Christus nobiscum, &*
non

non nobiſcum,quia quos reliquit & à quibus diſceßit humanitate ſua,non eos deſeruit diuinitate ſua. Item, *Aut Verbum cum carne ſua loco continetur,aut Caro cum Verbo vbique eſt, ſed quia Verbum vbique, caro autem vbique non eſt, apparet vnum eundémque Chriſtum vtriuſque eſſe naturæ, & eſſe quidem vbique ſecundum naturam diuinitatis ſuæ, & loco contineri ſecundum naturā humanitatis ſuæ. Circumſcribitur loco ſecundum naturam carnis ſuæ,& non capitur loco ſecundum naturam diuinitatis ſuæ. Hæc eſt fides & confeßio Apoſtolica quam Apoſtoli tradiderunt, Martyres roborauerunt, & fideles nunc vſque cuſtodiunt.* Audis verba contineri loco & capi loco, Selneccere, ex quibus intelligunt omnes à qua parte ſtet fides Apoſtolica.Et Auguſtinus. *Spatia locorum tolle corporibus & nuſquā erunt: & quia nuſquam, ergo non erunt. Vbique crede Chriſtum quatenus Deus eſt, in cœlo autem per id quod homo, ſecundum veri corporis modum.* Ergo Cœli nomen perperā interpretaris Selneccere,omnipræſentiā ex aſcenſione in cœlos falsò colligis, & malè negas Chriſti corpus eſſe in cœlo vt contentum in continente. Item, *Dei filium in homine aſſumpto viſibilem, corpo-*

reum, atque LOCALEM post resurrectio nem non credere & profiteri, est prophanū. Item, Christus est in loco aliquo cœli, propter veri corporis modum, cui immortalitatem dedit, naturam non abstulit. Item, *Ego corpus Christi ita in cælo esse credo vt erat in terra quum ascenderet in cælum, & quemadmodum ipse Christus discipulis de resurrectione ipsius dubitantibus ait, palpate & videte, Spiritus carnem & ossa non habet.* Item, *Secundum carnem quam Verbum assumpsit, ascendit in cælum, non est hîc.* Et Fulgentius secundum substātiam humanam absens cęlo quum esset in terra, & derelinquens terram quum ascendit in cælum. Item, *Vt LOCALEM ostenderet suam humanitatem dixit discipulis, ascendo ad patrem.* Item, *quomodo ascendit in cælum, nisi quia verus & Localis est homo?* Item, *Idémque atque inseparabilis Christus secundum totum hominem quem accepit terram LOCALITER deserens in cælum ascendit.* Denique quid D. Philippus suis in epistolam ad Colossenses commētariis de locali ascensione in cœlum scripserit, quo viuo vestra hęc disparitio apud Brentium occulta permansit, minimè ignoras. Sed ad vos ipsos venio. Heshusius ille

ille qui,ni fallor, primus ausus est hoc seculo inter eos qui Papisticam hierarchiã oppugnarunt sese episcopum vocare,totidem verbis hæc scripsit: Necesse est fateri corpus Christi in cœlo certo spatio concludi. quod verbum quum multo sit durius quam illud CAPI,tu videris cur tu in me tam acerbè reprehendas. Tu verò an non ex professo in Thesibus Vvitebergæ excusis tuóque &trium aliorum nomine editis realem communicationẽ idiomatum diuinæ naturæ in humana ex professo, Thesibus 30,31,& 33,oppugnasti? Denique in hoc ipso scripto vide quàm tibi parum constes.Inter vanissima quædam argumenta quorum refutationem fortiter dissimulas, illud quoq. profers, corpus Christi esse in Verbo Filio Dei, Verbum autem non esse locum,ergo corpus Christi non esse in loco. Demus hoc argumento concludi id quod tu vis: quando ascenderit Christus in cœlũ? tum certè quum fuit conceptus: aut si postea velis illum ascendisse,nempe non nisi 40 à resurrectione die, cur ascendisse dixerimus vt gloriam cœlestem nactus vbique præsens esse posset, si iam in loco non erat, quia in Verbo erat? Ad illud

autem argumentum quod attinet, Si quia Verbum non est locus, idcirco corpus quod est in Verbo, non est in loco, quid tandem erit in loco? Nam, inquit, Apostolus, in Deo viuimus, mouemur, & ſumus. At non, inquies, hypoſtatica vnione. Concedo, ſed, quod argumenti tui vanitatem redarguit, in hac vnione ſeruantur naturarum proprietates. itaque circumſcripta manet, ac proinde localis humanitas, quanuis in infinita & illocali verbi hypoſtaſi ſubſiſtens. Iam verò de ſesſione ad dexteram patris, numquámne animaduertetis quàm inania effundatis? Sit ſanè ad dexteram Dei ſedere, ſuprà res omnes creatas euectum eſſe & omnẽ eas gubernandi poteſtatem accepiſſe, (quis enim noſtrûm hoc negat?) num inde efficitur ſubſtantiæ ipſius carnis omnipræſentia, aut realis illa idiomatum deitatis in aſſumptã humanitatem effuſio id eſt, Eutychiana proprietatum confuſio? nec enim effuſio illa realis aliud quã confuſio eſſe poteſt, quũ idiomata naturam ſingularum rerum conſtituant ac diſcernant. Carnem igitur glorificatam exorna iſtis idiomatibus quibus Deitas à rebus omnibus creatis propriè diſcernitur,

nitur,& humanitatem in Deitatem trans formaris,imo etiam humanitatem absorpseris, quia duplicia idiomata diuersarũ substantiarum habere nulla singularis natura potest, multo minus verò ea idiomata quæ simul stare nequeunt,veluti Quantitate & circumscriptione præditũ esse,& Quantitatis ac circumscriptionis expertẽ sse;vno loco totũ cõtineri,& pluribus locis totũ esse,& similia. Sunt ista, dices,physica. Sunt sanè, quia naturam carnis essentialem gloria non absorpsit, neque hypostaticam vnionem aboleuit, in qua singularum naturarum proprietates substantiales in suis subiectis permanent. Tua verò antiphysica sunt ideóque sunt commentitia, adeóque Verbo Dei & perpetuo Ecclesiæ totius iudicio damnata, quòd naturam humanam nõ perficiant & exornẽt sicut hyperphysica quæ minimè inficiamur, sed extinguant & aboleant. Deinde si Ascendere in Cælos idẽ declarat atque Omnia illa quę dicitis consequi, quod idem postea per sessionem ad dexteram Maiestatis significari vultis, quis non videt alterum istorum in nostro symbolo redundare? Longè profectò aliter Patres qui gloriæ Christi ad

dexteram patris ſedenti nihil detrahũt, & tamen ex eius in cælos aſcenſu, caput in cælis eſſe, non in terris, & membra in terris adhuc eſſe non in cælis colligunt. *Si quæratur*, inquis, *vbi ſit Chriſtus in cælis, reſponde ad dexteram Patris, ergo non in loco.* At nos dicimus, Si quæratur, vbi ſedeat ad dexteram Patris, id eſt, vbi regnet omni res omnes creatas gubernãdi poteſtate accepta, reſponde in cælis, ergo in loco, inquit Auguſtinus & tota antiquitas, ſecundum veri corporis modum. Denique vt omnes norint Patres ſic con iunxiſſe ſeſſionem ad dexteram Patris cum collocatione in cælis, vt ex vtraque non præſentiam realem ſubſtantiæ carnis, ſed abſentiam inde collegerint, audi Athanaſium, *Eius eſt ire & venire, qui loco rum terminis circumſcribitur, & eum locum in quo erat deſerit vt ad alium vbi non erat veniat.* Loquitur autem de corpore Chri ſti etiam glorificato. Audi Theodoretum *Corpus quod diuina gloria eſt glorificatum, & ſeſſione ad dextram patris dignatum, corpus tamen eſt, & habet quam prius habuit circumſcriptionem.* Audi Cyrillum, *Corpore eſt abſens Chriſtus Patri pro nobis apparens, & ad dextram ipſius ſedens.* Audi

Au-

Auguſtinũ, *Christus per id quod homo eſt, ſedétque ad dextram Patris, veniet eâdem carnis forma & ſubstantia cui immortalitatem dedit, naturam non abstulit.*

9 *Scribit Beza naturam humanam in Christo nihil diuinum à Chriſto recepiſſe.*

Imo hæc ſcripſit contra conſcientiam ſuam Selneccerus, cui iampridem toties Beza inculcauit credere ſe carnem Chriſti ſupra res omnes creatas inenarrabiliter eſſe inenarrabili gloria & maieſtate auctam, ſed eo excepto qui ſubiecit ei omnia, adeo vt quantumuis ſit exaltatus ſecundum humanitatem, ſit tamen in ea ſeipſo Deo minor, ſicut diſertè loquũtur Ambroſius, Auguſtinus, Apoſtoli 1. Corin. 15.27. & Chriſti ipſius veſtigia ſequuti, dicentis, Pater maior me eſt. Denique Selneccere qui me toties Diabolũ in hoc tuo ſcripto vocas, ſcito hoc quod agis, eſſe propriè διαβάλλειν καὶ συκοφαντεῖν, quoniam inter ὑπερφυσικὰ & ἀντιφυσικὰ diſcernere vel non poſſis vel nolis, neque ab eſſentialibus quæ naturas ipſas cõſtituunt, accidentia diſcernere, quibus augeri vel imminui naturarum dignitates poſſunt, & quibus ſi in ipſa quoque gloria præditam Chriſti carnem negas, aboles illam

ipſam humanitatem quam videri vis exornare.

10 *Ait Beza Chriſtum quatenus noſter eſt frater & verus homo, non eſſe in cælo cælorum, vbi eſt Deus in gloria ſua, & nihil habere honoris & maieſtatis diuinæ.*

Enimuero, Selneccere, non erubuiſti quum hæc imperitis neque aliunde quã ex te ipſo quæ noſtra ſit ſententia cognituris diceres ac ſcriberes? Méne verò tulerit Geneuenſis Eccleſia aut vlla alia, ac non potius abſorpſerit terra tam inſanè ac furiosè blaſphemum? Scio ego, ſcio ac profiteor per Dei gratiam penetraſſe carnem Chriſti ſuprà omnes cælos, ibíque nomen quod eſt ſuprà omne nomen adeptam, vbi nos quoque vnà cum eo in æternum regnabimus, quia popoſcit & impetrauit à Patre vt ibi ſimus vbi eſt: neq́. de iſtis ſedibus garrio cum ſophiſtis & enthuſiaſtis, contentus iis quæ Verbo Dei ſunt nobis patefacta donec videamus eũ ſicuti eſt. At vos qui cælorũ nomine non æternas illas ſedes ſed Vtopicã carnis maieſtatem intelligitis, videte ne ij ſitis potius qui verã ipſius gloriã in vanum ſomnium conuertatis. Certè ineptum eſt dicere Chriſtum ſedere in cælis in maieſta-

te di-

te diuina, si Cælorum nomine ipsa diuina maiestas intelligitur.

11 *Ait Beza naturam humanam Christi tam esse extra diuinitatem quàm res cæteras.*

Mirũ est, Selneccere, audere te Bezæ tribuere Nestorianam blasphemiã quam totidem penè verbis ex Brentio & Iacobo Andrea descripseris. Aiunt enim illi disertis verbis non aliter esse Deum in Christo quã in Petro, imo in re quauis quod ad ipsam diuinãnaturã attinet, sed in eo discrimen esse quòd in Petrum tãtùm aliquas, in Christũ verò omnes suas proprietates effũdat. An ego aliquid eis affingam, ex prolatis eorum scriptis diiu dicet Ecclesia. Tu verò si vel voculam in meis scriptis inuenias ex qua eiusmodi blasphemia inuehatur, ecce ceruicem securi subiicio. Hoc quidem dixi quum tuam illam planè Eutychianam blasphemiã refellerẽ qua disertè scripsisti *Christum in sua humana natura esse secũdam personã in Diuinitate*, humanã naturã seorsim & in sese consideratam esse aliquid extra Deitatẽ, sicut & reliquas res omnes creatas: sed eius hypostaseos respectu in qua sustentatur, sic esse à Ver-

bo reipsa distinctam, vt tamē extra Verbum non sit quum in eo subsistat: nō rectè tamen propterea dici esse in Deitate, si Deitatis vox pro essentia ipsa diuina absolutè accipiatur, sed tum demum quum ad Verbi personam restringitur Deitatis appellatio, quum neque à Patre neq. à Spiritu sancto sit assūpta humanitas. Vides igitur quā multa in illo tuo dicto requirantur, quod siue improbitate, siue potius ignorātia fecisti, ignoscat tibi Dominus. Quòd si distinctionis nomine separationem significari existimasti, num idcirco sum blasphemus quòd tam crassè hallucineris?

12 *Scribit Beza naturam Christi humanā non debere inuocari in Christi persona.*

Si hoc vel per somnium cogitauit Beza, sanè blasphemus est. Extant eius scripta, profer locum Selneccere, aut in manifesta calumnia teneris. De adoratione personæ Christi sic ego multis ante annis Brentio respondi, *Ex Augustino, In Christo Domino. humanitatem nō solam aut nudam, sed diuinitati suæ vnitā, vnum Dei Filium Deum verum, & hominem verum, qui adorare contempserit, æternæ mortis pœnā patietur.* postea subiicio. *Quomodo igitur*

tur hominẽ Christum adoramus? quia vnus & idem ille est Deus. Quomodo Christi carnem adoramus? Quia est Dei caro. Itaque non subsistit in carne hæc nostra adoratio, sed ad eum penetrat cuius est caro, à quo tamẽ illam non separat, quoniam hypostaticè cum eo est vnita. Sic enim scribit quoque Cyrillus lib. de incarnatione vnigeniti, ca. 26. cuius verba in eodem illo libello protuli: *Adorauit Christus nobiscum. Vos enim (inquit Ioann. 4, 22.) adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus. At est etiam adorandus: flectitur enim ipsi omne genu. Hoc quoque secundum aliud & aliud. Adorat enim quia naturam assumpsit quæ debeat adorare, adoratur autem porrò idem, vt maior adorante natura, per id quo intelligitur Deus. Adoratione verò non est diuidendus in hominem seorsim, & in Deum: nec verò, quasi Deus sibi coniunctum æqualitate dignatus sit, diuisis substantiis* (non est igitur hypostatica vnio posita in proprietatum effusione & ἀξιώσεως exæquatione, vt Brentiani docent, Nestoriano simul & Eutychiano dogmate renouatis) *cum ipso adorari dicimus hominem (id enim extremæ impietatis plenissimum est) sed vnum adorandum Dei Verbum,*

quod factum eſt homo & incarnatum eſt, Hactenus Cyrillus, ex quibus non modò falſum eſſe liquet quod nobis impingit Selneccerus, ſed illud quoq. conſtare po teſt, ex Brētii & Iacobi Andreæ dogmate conſequi Chriſtum adorandum non eſſe. Tradunt enim apertè, *his verbis, Verbum caro factum eſt, nihil aliud ſignificari quàm quod Filius Dei etſi ſua eſſentia impleat Petrum ſicut & hominem Chriſtum, nō tamē communicat Petro omnes ſuas proprietates, ſed tantùm nōnullas.* Hoc autē ſi verum eſt (quod abſit) non eſſet certè Chriſtus natura Deus, ſed communicatione gratiæ ſummè diuinus, Petrus autē tantùm aliquatenus diuinus, neuter verò adorandus. En quò nos vbiquitaria hypoſtaticæ vnionis declaratio abducit, & quo iure quos Caluiniſtas appellant hæretici & blaſphemi appellantur.

Supereſt quiddā quod prætereundū non putaui. Edidi ante biennium Theodori cuiuſdam presbyteri Rhętēſis Græcolatinum libellum in quo κατ᾽ ἐπιτομὴν annotātur veteres aduerſus Chriſti perſonam hæreſes. In eo vbi deſcribitur Samoſateni dogma, dicitur ille dixiſſe ſic habitaſſe Deum Verbū in Domino ſi-

cut

cùt & in singulis Prophetis, ac proinde duas in Christo fuisse naturas διηρημένως ἐχούσας καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς παντάπασιν; idest vt ego Latinè verti, separatas & citra vllam prorsus inter se cõmunionem. Hanc igitur voculã arripiens Iacobus Andreas quod in se prorsus dictũ est audet aduersum nos detorquere, quòd videlicet idiomata essentialia negemus in hypostatica vnione reipsa inter naturas cõmunicari, quòd Eutyches tum de naturis ipsis tum de proprietatibus earum affirmabat. Atqui Samosateni dogma nihil ad proprietatum effusionem pertinebat, vt qui poti⁹ fateretur omnia Deitatis dona in Christum hominem quamabundãtissimè fuisse effusa quum eum idcirco Deum nuncupatum fuissè existimaret, gratia videlicet & παρουσίᾳ siue (vt nũc loquũtur Brẽtiani) ἐνεργείᾳ non οὐσίᾳ siue ὑποστάσει, quandoquidem Christũ esse dũtaxat hominẽ credebat. Itaque ψιλὸς ἄνθρωπος Samosateni non significat hominem naturalibus tantùm donis præditum ad quæ nulla alia diuinitus collata accessissent (quis enim hoc vnquam nisi palàm impius docuit?) sed hominem declarat humana dunta-

xat natura præditum: ac proinde ἀκοινωνήτως idem ibi declarat atque ἄνευ ἑνώσεως, quod ex opposito διαιρέσεως nomine apparet, neque ad proprietates, quarum nulla ſit ibi mentio, ſed ad ipſas οὐσίας ſiue φύσεις refertur, quã impiã hære ſim idcirco idem Rhetenſis dicit à Neſtorio poſtea renouatã. Denique Vnionis gratiam negabat Samoſatenus vt & Neſtorius, gratiam autem habitualem, vt in ſcholis loquũtur, ſiue Spiritum abſque menſura vt loquitur Ioannes, neuter eſt inficiatus, & ſic vſus eſt nomine κοινωνίας Rhetenſis, vt Hilarius aliquoties Communionis & ſocietatis vocibus, Irenæus autem etiam mixtionis.

Cæterum vt tandem aliquãdo iſta moleſtiſſima ſcriptiuncula defungar, prouoco à meis accuſatoribus ſimul & iudicib. ad veſtras Celſitudines Illuſtriſſimi, potẽtiſſimi, & clementiſſimi Electores ac principes, ad veſtras dignitates Generoſiſſimi & ſpectatiſſimi Comites, Barones & magnifici liberarũ Imperij ciuitatũ magiſtratus, Reuerẽdi viri Chriſtianarũ in Germania eccleſiarum fidi & moderati paſtores, & ſcholarum doctores, ad vos omnes denique ſanctum Dei Euangelium in con-
feſſi

fessione Augustana amplexos: prouoco, inquam, ad vos, de iniuria tum mihi priuatim tum etiã tot populorũ ac regnorũ Ecclesiis idem Euangelium in confessionib. Gallica, Anglicana, Belgica & Heluetica cõmuni consensu amplexis, ab his duob. illata conquerens, Deúmq. testẽ ac iudicem appellans: me siquid in his cõtrouersiis pecco (quod sanè non arbitror) nõ tamen vt hęreticum, non vt blasphemũ & impium, sed vt hominẽ errare, nec vllã legitimi conuentus iustã cognitionẽ defugere. Deinde & hoc peto & per eũ zelũ obtestor quo verè pios oẽs homines affectos esse oportet erga veritatem ac religionis Christianæ puritatem, vt iusta & verbo Dei ac perpetuo Ecclesiæ purioris exemplo cõsentanea ratio ineatur, nõ qua alij alios inauditos voce aut scriptis condẽnent, sed qua diiudicatis ex Dei verbo & præeũte trãquilla & rectè instituta cognitione cõtrouersiis omnibus, idẽ omnes in Christo sentiamus, cõmunẽ Euãgelij hostem spiritu Dei nostri oppugnaturi, ac tandem superaturi. Ad hoc autem iudicium vt paratiores omnes accedant, quæ mea sit priuatim & quæ Ecclesiarum doctrina, æquum est vt ex scriptis demum

nostris aut idoneis aliis testibus accusatores nostri doceãt. Proferant igitur ipsi locos non interpolatos aut decurtatos sed bona fide descriptos, quẽadmodũ hæc ex illorũ scriptis bona fide excerpta, quæ mihi quidem apertè tum Nestoriana tũ Eutychiana videntur, Ecclesiis discutienda & diiudicanda propono.

Andreas Musculus, hæc nuper in articulis illis scripsit de Cœna Domini, quos Ecclesiis & Scholis Marchionatus obtrusit.

1 Ascendere Filiũ hominis nihil aliud est & significat quàm disparere. Et Filij hominis in Cælum ascensio nihil aliud est quàm inuisibilis disparentia.

2 Filius hominis ascendit in Cælum, non loci mutatione secũdum personam, sed modo præsentiæ visibilis in inuisibilem mutato, eua nescentia seu disparentia quadam.

3 Cælum in quod ascendit Filius Dei non significat cælum elementare stellatũ, sed gloriam Dei nullis locorũ spatiis circunscriptã.

Et in Thesibus de incarnatione, 2, 4, 5, 6, 8, 9.

4 In corpore Christi à momento incarnationis non est quærendus ordo naturarum, alioqui ad eius conceptionem non opus fuisset alio

alio modo quàm naturali. Itaque propter hãc admirabilem conceptionem & natiuitatẽ, & duarum naturarum vnionem in vnam personam, non potest dari locus in quo sit Filius Dei secundum diuinam naturam, in quo nõ sit Filius hominis secundum humanam naturam & ante & post ascensionem & sessionem ad dextram Patris : (Ergo iste Musculus non facit ascensionem neq. sessionem ad dextrã Patris, causam Vbiquitatis, qua ratione à Brẽtio & eius adstipulatoribus dissentit.) *Et quum sit vnus & idem Christus, sicut secundum assumentem, sic & secundum assumptam naturam nullis localitatis physicæ necessitatibus est subiectus nec locorum terminis circunscriptus. Denique Christi humanitas ab ipsa incarnatione est euecta in eã gloriam ac maiestatem vt in ea non circunscribatur loco, verumetiam terram & cælum impleat, cælesti & humanæ rationi inscrutabili modo.* Imò si circumscripta non est, vt tu vis, inenarrabilis nõ est modus quo adest, sed inenarrabilis esset modus quo visibiliter & circunscriptiuè adesset. Sic nimirum sibiipsi cõtradicat erroris spiritus necesse est, Totum à suis integrantibus partibus, & concretum ab abstracto non distinguens: quoniam nihil videant

oportet quos contentionis ſpiritus excæcauit.

Audiamus iam Brentium ipſum, omnium iſtorum dogmatum, mortuo Philippo, auctorem præcipuum.

Fol. 40. Recognitionis & deinceps.

Hæc ſententia, VERBVM CARO FACTVM EST, nihil aliud ſignificat quàm quòd Filius Dei filium hominis ita aſſumpſerit vt effundat in eum omnem ſuã maieſtatem: & ſic eum impleat, vt communicet cum eo omnem ſuam potentiam, ſapientiam, ſcientiam, & præſentiam.

Quod eſt inter Chriſtum & Petrum diſcrimen? Vterq. enim eſt homo, & in vtroque eſt Deus. Dicis, Illud eſt diſcrimen q̃ Chriſtus non tantùm ſit homo, ſed etiam Deus. Petrus autem tantùm ſit homo, nõ etiam Deus. Atqui vt in Chriſto inhabitat diuinitas eáque tota, ſecundum eſſentiam, potentiam, & præſentiam: ſic & tota inhabitat in Petro. Vbicunque enim Deus eſt, totus eſt. Non poteſt igitur hac ratione inter Chriſtum & Petrum diſcrimen eſſe vt dicamus Chriſtum hominem eſſe Deum, Petrum autem non eſſe Deũ. Chriſtus edidit multa miracula: edidit etiam Petrus, & quidẽ potentia diuina nõ lõgè abſente ſed omnino præſente. Chriſtus

ſtus vidit futura, vidit & Petrus, & vaticinatus eſt. Chriſtus, mortuus & ſepultus, reſurrexit & aſcendit in cælum. Sed & Petrus reſurget & aſcendet in cælũ, & quidem, quod penè admirabilius eſt in Petro quàm in Chriſto, corpore ſuo iam in pulverem redacto. Dicis, Chriſtus reſurrexit à morte ſua virtute, Petrus aliena: Imò ſicut Chriſtus excitatus eſt diuina virtute, ita reſurget Petrus diuina virtute, eáq. nõ minus ipſi quã Chriſto præſente, quod vbicunq. ſit diuinitas, ibi ſit tota. Chriſtus vidit abſentia, vidit & Petrus. Act. 5. ſicut & Eliſæus. Itaq. ex iſto Euangeliſtę dicto, Verbum caro factum eſt, quod de Chriſto dicitur, non de Petro, diſcrimen Chriſti & Petri eo ſtatuendum eſt, quòd Filius Dei etſi ſua eſſentia implet Petrũ & hominem Chriſtum, non tamen communicat Petro omnes ſuas proprietates, ſed tantùm nonnullas.

Viuificat enim Petrum, conſeruat Petrum in vita, Petro dat poteſtatem eiiciendi dæmones, imò etiam excitandi mortuos. Intereà verò non facit eum omnipotentem, omniſcientem, omnipræſentem.

Exæquamus humanitatem Chriſti di- Pag. 63.

uinitati, non ὀυσίᾳ ſed ἐξουσίᾳ, non eſſen tia ſed potentia, non natura ſed gloria, non ſubſtantia ſed maieſtate.

Pag. 231 Diſcrimen inter Chriſtum & alios homines non conſtat propriè in habitatione Filij Dei in filio hominis, ſed communicatione proprietatum quibus filius hominis ab inhabitante Filio Dei ornatur, vt humana natura ſit receptaculum auguſtiſſimum omnium cæleſtium & diuinorum beneficiorum.

Pag. 143. Quod dicit Theodoretus & alij, corpus humanum habere in altero ſeculo eandem circumſcriptionem quam habuit in hoc ſeculo, nullo rectè intellecto ſacræ ſcripturæ teſtimonio dicit, & eſt puerilis cogitatio de rebus cæleſtibus.

Pag. 144. Quum Chriſtus ait, Vado paraturus vobis locum, non loquitur de loco, ſed metaphoricè de felicitate & beatitudine vt ſit hic ſenſus, Vado ad paſſionem & ad mortem qua paraturus ſum vobis Patrē propitium, vt vos mecum perpetuò felices reddat.

Ibidem. Ait Chriſtus, Veniā vt vbi ſum ego & vos ſitis. Et reſpondet Philippo, An neſcis quod in Patre ſum, & Pater in me? Eſt ergo Chriſtus in Patre. Et quū credentes

ducat

ducat eò vbi ipse est, sequitur quòd faciat vt & ipsi sint in Patre, id est, habeant propitium Patrem, & fruantur vnà cum ipso paterna hæreditate.

Assumi in Deum non aliud est quàm Pag.166.
in cælesti & diuina gloria collocari.

Ascensio Christi in cælum fuit exter- Pag.167.
num spectaculum vsque ad nubes, nec pueriliter cogitandum est quòd progressus sit physico & corporali modo ad fictitium illud cælum quod Empyreum vocant, vbi commoretur ea forma qua visibiliter ascendit: sed sentiendum est quòd deposita forma, non quidem essentiali sed accidentali quam in externo ascensus spectaculo ad tempus assumpsit per dispensationem, receperit formam Dei quæ aliquandiu tecta fuerat forma serui, & perrexerit omni sua maiestate quam habuit, frui.

Christus dicitur corpore seu humani- Pag.91.
tate sua penetrasse cælum & ascendisse super omnes cælos, nõ quòd deseruerit hoc cælum, aut terram, & quæ in in eis sunt, sed quòd non in hoc cælo ita hæreat, vt non etiam omnia impleat.

Etsi Christus ab externo spectaculo as- Pag.147.
census sui in cælum dicitur consedisse ad

dextram Dei Patris sui omnipotentis, tamen veritas huius rei non tunc primùm facta est quum Christus ascendit visibiliter in cælum, & misit discipulis Spiritum sanctum, sed quum Verbum caro factum est, & assumpsit humanitatem in Deum.

Pag. 249. Si Christi humanitas in dextra maiestatis circunscriberetur locis, non esset prçstantior Angelis factus: quippe quòd circunscribi certo loco non sit summæ maiestatis, sed aut corporalis infirmitatis aut spontaneæ, ad gratificandũ aliorum infirmitati, dispensationis.

Pag. 255. Si Christus humanitate sua sedet ad dexteram maiestatis & omnipotẽtię Dei Patris sui, manifestum est quòd vbicunque fuerit maiestas & omnipotẽtia Dei, ita sit quoque Christus humanitate sua.

Pag. 273. Christus non erat in sepulchro, mortuus videlicet, qualem mulierculæ quærebant, neque iuxta externum aspectũ. Erat autem non in sepulchro tãtùm, verùm etiam in cælo & in terra, iuxta diuinitatis suæ maiestatem. Voco autẽ nunc diuinitatem Christi, non eã quam Filius Dei in se ab æterno habuit, sed quã tẽpore incarnationis Filio hominis cõmunicauit, siue in assũptã humanitatẽ effudit.

Iam

Iam audiamus Iacobum Andream apertè personam diuidentem & proprietates essentiales confundentem.

Humanitas à diuinitate perficitur, quę realiter suas proprietates humanitati cõmunicat, vt sit non modò viua, sed etiam viuificatrix: non tãtum potens sed etiam omnipotens: humana, inquam, natura, non sola diuina. In disputatione de Maiestate hominis Christi.

Non est imaginanda aut fingenda alia Dei in Christo quàm in creaturis reliquis omnibus, quoad *οὐσίαν*, diuinitatis præsentia: quæ vt in creaturis *ἐνεργείᾳ* discernitur, quòd alia in aliis agat & operetur: ita in Christum tota effunditur, vt iam extra ipsum nihil, sed in homine (*hoc concedit Ecclesia*) & per hominem Christum (*hoc negat Ecclesia de abstracto humanitatis*) omnia in omnibus operetur. Thesi. 20.

Atque hæc est communicatio plenitudinis omnis deitatis, de qua loquitur Apostolus Coloss. 1. Thesi. 21.

Quod diuinæ per essentiam est, id humanæ suo modo per accidens communicatur. Thes. 22.

Humanitatem Christi diuinitati eius non *οὐσίᾳ*, sed *ἐξουσίᾳ*, non essentia, sed potentia, non natura, sed gloria, nõ substan- Thes. 26.

tia, ſed maieſtate exæquamus.

Theſ 34. Quum diuinitas in vnitatem perſonæ aſſumpſerit hominem, cuius vnionis ratio ac definitio eſt plenitudinis Dei communicatio, ſequitur ipſam quoq; humanitatem Chriſti vbique præſentem eſſe.

Apologia ad theſes Ingolſtadianas. pag. 17. Λόγος per humanitatem Chriſti omnia adminiſtrat.

Pag. 19. Apoſtolus per formam Dei ſecundum quam Chriſtus dicitur æqualis Deo, intellexit dona in ipſam carnem aſſumptã realiter effuſa.

Pag. 24. Res omnes à Deo ſubſiſtentialiter ſuſtentantur.

Pag. 25. Homo Chriſtus dicitur Deus, nõ quia Deus ſit in ipſo (qui in omnibus creaturis eſt, non modò natura, ſed etiam ſecundũ ſubſiſtentias) ſed quia in aſſumptione carnis dedit huic homini omnem poteſtatem in cælo & in terra, communicauit ei omnia dona, &c.

Ibidem. Diuinitas hominis Chriſti non eſt illa οὐσιώδης, & æterna cum Patre & ſancto Spiritu eſſentia communis, ſed communicata à ſecunda hypoſtaſi. Et vt vno verbo dicam, quum hominem eſſe Deum dicimus, nihil aliud intelligimus quã quòd homo ad dextram Dei ſedeat. Nam car-

nem

nem assumere in Deum, nihil aliud est quàm omnem suam plenitudinem ei cõmunicare.

Potẽtiam Dei ideo infinitam dicimus, quia à nobis finiri non potest. Deus autẽ probè finem & modum nouit suæ & potentiæ & sapientiæ, quam omnem participasse humanitatem Christi manifestissimè scriptura testatur. Pag.33.

Inter inhabitationem Dei in sanctis & in Christo hoc vnũ est discrimen, quòd sanctis distribuat sua dona dimensa, Christo autem immensa. Pag.37.

Christus homo hoc habet commune cum omnibus sanctis, quòd cum eo Deus personaliter fuit vnitus. Pag.38.

Nestoriani sunt qui vnionem personalem definiunt solo naturarum conuentu, qui fit in subsistentia Verbi. Pag.48.

Augustinus hoc dicto, Non esse consequens vt quod in Deo est ita sit vbiq. vt Deus, non negat humanitatem Christi esse vbique, sed negat eo modo esse vbique, quo diuinitatem. Pag.56.

Certum est ex Christi verborum sententia, eius humanitatem fuisse in cælo, & sublimiorem quàm in cælo, quum esset in terra. Pag.60.

Pag. 63. Quum corpus Christi gloriosum non amplius sit physicum, sed spirituale, quis id dicet moueri de loco in locum?

Audiamus iam Selneccerum illis succinentem.

Pag. tertiæ ipsius in me criminationis, 134. *Adoratur vnica λατρεία Christus non tantùm vt Deus verum etiã vt homo: Ergo diuina potentia & maiestate prædita est caro Christi.*

Ego vnica adoratione adorandã Christi personã fateor cõtra Nestoriũ, sed nego humanitatẽ adorari in sese cõtra Eutychẽ. Sed age decidat hanc cõtrouersiã Cyrilli autoritas lib. in Ioa. 2. ca. 92. vbi hæc verba exponit, Nos adoramus quod scimus.

Adorantibus se connumerauerat qui cũ Patre & S. Spiritu tam ab Angelis quã à nobis adoratur. Quũ enim serui formã assumpserit, seruo cõueniens ministeriũ suscepit. Et mox, *Conuenit maximè hominib. tamquã debitã Deo adorationem offerre. Adorat igitur Christus vt homo: adoratur autem semper cum Patre & Spiritu, quoniã Deus verus est secundũ diuinã naturam.* Idẽ lib. Thesauri, 2, cap. 1. *Christus modò vt homo, modò vt Deus meritò loquitur. Vos, inquit, adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, vt homo loquitur*

Non

Non enim ex adorãtibus est ὁ λόγος, sed cum Patre & Spiritu S. adoratur. Adorent ipsum, inquit ille, omnes Angeli Dei. Nemo autẽ ignorat NVLLI PRORSVS NATVRAE *præterquàm Dei adorationẽ à scriptura tribui. Scriptum enim est, Dominum Deum tuum adorabis & ei soli seruies. Itaq. Filius, quanuis verè adorabilis sit (Deus enim est natura) tamen vt homo adorat.* Hactenus Cyrillus.

Christus est secunda persona in diuinitate, etiam in natura sua humana. Pag. 51.

Potest homo Christus secundum naturam humanam in sese esse vbique. Pag. 131.

Competit humanitati omnipotentem esse. pag. 25.

Christus, inquit, Ego sum vobiscum vsque ad consummationem seculi. Ergo etiam secundum humanam naturam, est nobis præsens σωματικῇ παρουσίᾳ, & in se ipsa, nec tantùm qua ratione Deus est. pag. 124.

Christus sedet quà homo ad dexteram Patris. Ergo nullis physicis legibus est alligata humana Christi natura, sed est immensæ potẽtiæ particeps in sese & immediatè, eodẽ planè modo quo maiestatẽ Dei dicimus esse in cælo. pag. 46. & 10

Si decipimur ita credẽtes de Cœna Domini, nihil inde incommodi nobis accidet, sed laudem potius & simplicitatis gloriã in illo die reportabimus. pag. 167

Hæc ille, at nos præter cætera millies prolata audiamus hoc quoque Cyrilli de portentosa illa reali proprietatũ essentialium inter naturas communicatione: Cyrilli inquam illius qui Nestorium & Eutychen vt Athanasius Arrium prostrauit, perspicuum & planum ac verè aureum testimonium ex lib.2.in Ioan.cap.141.

Nihil firmũ & stabile, nihil perpetuũ Deò attribuetur, si creatura quoq. Substantialiter & per naturã ea recipere poterit quæ in Deo Substantialiter sunt. Et quis non perhorrescat tantam veritatis dogmatum perturbationem audiẽs! Omnia enim sursum ac deorsum euertuntur, Deitatis natura ad creaturã deducitur (hoc quidem isti vitare voluerunt, sed incommodè quum exinanitio quoq. formæ Dei legatur, vt formæ serui exaltatio) *& creaturarũ substantia per infamiam ad supremæ naturæ locum scandere creditur.* Deniq. quum isti nobis pro irrefragabili ratione obiicere soleant D. Lutheri nomẽ, audiamus quid ille ipse extra illum disputationis feruorem de istis dogmatibus senserit.

Intempestiuã quidam enarrationem afferunt, dicentes, Filius nescit, id est nõ vult

vult ſcire. Chriſtus verus homo fuit, quare vt alius purus & ſanct⁹ homo, nõ quolibet tempore cogitauit, dixit, voluit, intellexit omnia; ſicut imperiti quidã omnipotentem in eo hominem faciũt, permiſcentes duas naturas atque opera earum parum prudenter.

Item, Etſi hominem occupet diabolus, tamen homo manet homo, diabolus verò diabolus: ſed Deus factus eſt homo, & tamen Deus manet. Atque hoc modo profundius ſe in carnẽ noſtram immiſit, quàm diabolus facere poſſit, qui hominis corpus ſubire poteſt, atque eũ affligere: ſed non poteſt homo fieri, vt diabolus & homo ſit vna perſona. Inter naturas iſtas ſemper perſonale diſcrimẽ manet, nõ ſolùm ſecundũ eſſentiã, verũ etiã ſecundum perſonã. Verùm in Chriſto hęc vnum ſunt. Nam Filius Dei eſt factus noſtra caro & ſanguis.

Item, Scriptura pulchrè perſonã cũ natura iũgit, ac rurſum naturas nequaquã confundit, vt pauci ſint (quod humanis cõmentis debemus quibus ætatẽ noſtrã attriuimus, & ingeniũ corrupimus) qui id rectè percipiãt, vt ipſe profectò perſę-

pe in his & similibus locis errauerim, & naturę tribuerim quod cōpetit personę, & cōtrà, vt in illo loco Pauli Philip. 2. hodie possit alicui vsuuenire, vbi dicit, Tametsi in forma Dei esset, &c. Quòd in forma Dei fuisse prædicatur, certè diuinitatem indicat, Item quòd se exinaniuisse dicitur: porrò inanitio & serui forma quid aliud quàm humanitatem testantur?

AT TV DOMINE VSQVEQVO?

